

Verklagsreglur Menntasviðs Kópavogs um viðbrögð við ofbeldi gagnvart börnum

Í stofnunum Kópavogsbæjar er vanræksla, líkamlegt, andlegt og kynferðislegt ofbeldi ekki liðið gagnvart börnum. Ef grunur vaknar um slíkt skulu stofnanir bregðast strax við og fylgja eftirfarandi verklagsreglum. Verklagsreglur bæjarins byggja á barnaverndarlögum nr. 80/2002.

Pegar grunur leikur á að barn hafi verið beitt ofbeldi*

1. Grunur kviknar um að barn hafi verið beitt ofbeldi. Sá sem grunur vaknar hjá tilkynnir málið beint til stjórnanda stofnunar.
2. Stjórnandi stofnunar leitar ráðgjafar um næstu viðbrögð hjá tengli barnaverndar eða öðrum starfsmanni hennar.
3. Meti tengill aðstæður þannig að taka eigi málið í formlegt ferli með tilkynningu er skrifleg tilkynning send til barnaverndar á þar til gerðum eyðublöðum.
4. Stjórnandi stofnunar boðar forsjáraðila barns í viðtal samdægurs og upplýsir þá um tilkynninguna og næstu skref.
5. Viðkomandi stofnun fylgir innri verkferlum.

Pegar grunur leikur á að forsjáraðili hafi beitt barn ofbeldi*

1. Grunur kviknar um að forsjáraðili hafi beitt barn ofbeldi. Sá sem grunur vaknar hjá tilkynnir málið beint til stjórnanda stofnunar.
2. Stjórnandi stofnunar leitar ráðgjafar um næstu viðbrögð hjá tengli barnaverndar eða öðrum starfsmanni hennar.
3. Stjórnandi stofnunar fylgir leiðbeiningum barnaverndar varðandi eftirfylgni með barninu.
4. Viðkomandi stofnun fylgir innri verkferlum.

Pegar grunur leikur á að starfsmaður hafi beitt barn ofbeldi*

1. Grunur kviknar um að starfsmaður hafi beitt barn ofbeldi. Sá sem grunur vaknar hjá tilkynnir málið beint til stjórnanda stofnunar. Sé grunur um að stjórnandi sé gerandi í málinu þá leitar starfsmaður til yfirmanns á menntasviði.
2. Stjórnandi stofnunar tilkynnir tengli barnaverndar eða öðrum starfsmanni hennar.

3. Stjórnandi stofnunar fylgir leiðbeiningum barnaverndar varðandi eftirfylgni með barninu.
4. Stjórnandi stofnunar fylgir leiðbeiningum starfsmannadeildar varðandi viðbrögð gagnvart starfsmanni.
5. Viðkomandi stofnun fylgir innri verkferlum.

Þegar grunur leikur á að barn hafi beitt annað barn kynferðislegu ofbeldi

1. Starfsmaður sem fær grun/vitneskju um að barn hafi beitt annað barn kynferðislegu ofbeldi skal hann tilkynna það stjórnanda stofnunar.
2. Stjórnandi stofnunar leitar ráðgjafar um næstu viðbrögð hjá tengli barnaverndar eða öðrum starfsmanni hennar. Meti tengill aðstæður þannig að ekki sé ástæða til tilkynningar að sinni, boðar stjórnandi stofnunar forsjáraðila í viðtal, sbr. lið **a**, hér að neðan, að öðrum kosti tekur barnavernd við máli, sjá lið **b**.
  - a. Stjórnandi stofnunar boðar forsjáraðila beggja barna í viðtal samdægurs og hefur með sér þann starfsmann sem fékk gruninn/vitneskjuna. Forsjáraðilar eru boðaðir sitt í hvoru lagi.
  - b. Sé mál tilkynnt til barnaverndar kannar nefndin málið og sér um vinnslu þess. Stjórnandi stofnunar lætur forsjáraðila vita af tilkynningunni og um upplýsingaskyldu gagnvart barnaverndarnefnd.
3. Viðkomandi stofnun fylgir innri verkferlum.

Þegar grunur leikur á að barn hafi beitt annað barn ofbeldi

1. Starfsmaður sem fær vitneskju um að barn beiti annað barn ofbeldi skal grípa inn í málið samkvæmt innri verkferlum stofnunar. Ef ekki tekst að leysa úr málum eða ofbeldið er mjög alvarlegt skal tilkynna það stjórnanda stofnunar.
2. Ef stjórnanda stofnunar tekst ekki að stöðva ofbeldið, í samvinnu við forsjáraðila, leitar hann ráðgjafar um næstu viðbrögð hjá tengli barnaverndar eða öðrum starfsmanni hennar.
3. Sé mál tilkynnt kannar barnavernd málið og sér um vinnslu þess. Stjórnandi stofnunar lætur forsjáraðila vita af tilkynningunni og um upplýsingaskyldu gagnvart barnaverndarnefnd.

Þegar grunur leikur á vanrækslu

1. Þegar grunur er um vanrækslu skal sá sem grunur vaknar hjá tilkynna málið beint til stjórnanda stofnunar.
2. Stjórnandi stofnunar leitar ráðgjafar um næstu viðbrögð hjá tengli barnaverndar eða öðrum starfsmanni hennar. Meti báðir aðilar aðstæður þannig að ekki sé ástæða til tilkynningar að sinni, boðar stjórnandi stofnunar forsjáraðila í viðtal með áherslur á úrbætur.

3. Sé mál tilkynnt kannar barnavernd málið og sér um vinnslu þess.
Stjórnandi stofnunar lætur forsjáraðila vita af tilkynningunni og einnig um upplýsingaskyldu gagnvart barnaverndarnefnd.

Innri ferlar stofnanna

Ábendingar við gerð innri ferla sem unnir eru í samvinnu við viðkomandi deild menntasviðs:

- Börn
  - Ákveðið teymi innan stofnunar þarf að bera ábyrgð á velferð barns (t.d. nemendaverndarráð skóla/áfallateymi).
  - Samskipti eða samvera milli barnanna.
  - Þjóða barni aðstoð sérfræðinga.
- Stofnanir
  - Skrásetja öll mál og ferli þeirra.
  - Ætíð séu tveir starfsmenn á öllum fundum.
  - Trúnaður starfsmanna.
  - Fræðsla um kynferðislegt áreiti.
  - Stuðningur við starfsmenn.
  - Ráðgjöf við stjórnendur frá menntasviði og öðrum aðilum.
- Forsjáraðilar
  - Framkoma og stuðningur við forsjáraðila.
- Aðkoma sálfræðinga og félagsráðgjafa
  - Eftir að máli er lokið.

Úr lögum

1. Tilkynningaskylda þeirra sem hafa afskipti af börnum

„Hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málefnum barna og verður í starfi sínu var við að barn búi við óviðunandi uppeldisskilyrði, verði fyrir áreitni eða ofbeldi eða að barn stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu er skylt að gera barnaverndarnefnd viðvart. Sérstaklega er leikskólastjórum, leikskólakennurum, dagforeldrum, skólastjórum, kennurum, prestum, læknum, tannlæknum, ljósmæðrum, hjúkrunarfræðingum, sálfræðingum, félagsráðgjöfum, þroskaþjálfum og þeim sem hafa með höndum félagslega þjónustu eða ráðgjöf skylt að fylgjast með hegðun, uppeldi og aðbúnaði barna eftir því sem við verður komið og gera barnaverndarnefnd viðvart ef ætla má að aðstæður barns séu með þeim hætti sem lýst er í 1. mgr. Tilkynningarskylda samkvæmt þessari grein gengur frammar ákvæðum laga eða síðareglum um þagnarskyldu viðkomandi starfsstétta“

17. gr. Barnaverndarlaga nr. 80/2002

<http://www.althingi.is/lagas/139b/2002080.html>

2. Hver tilkynnir og hvernig

Tilkynnt er í nafni viðkomandi stofnunar. Tilkynningin er á ábyrgð stjórnanda viðkomandi stofnunar en ekki einstakra starfsmanna. Stofnanir njóta ekki nafnleyndar sbr. 17. gr barnaverndarlaga. Tilkynningar skulu gerðar skriflega, en tilkynna má símleiðis ef málið er brýnt. Bréf skal þá berast síðar. Þegar tilkynning hefur borist barnavernd er send staðfesting á móttöku hennar. Tilkynningum ber að beina til barnaverndar í því sveitarfélagi þar sem barnið býr.

Þegar stjórnandi stofnunar hefur tilkynnt til barnaverndar hefst þar með ferli barnaverndar.

3. Ástæður tilkynninga til barnaverndar

Notast skal við skilgreiningar og flokkunarkerfi barnaverndar SOF þegar teknar eru ákvarðanir um hvort tilkynna skuli mál. Sjá slóð og fylgiskjal :

<http://www.bvs.is/files/file468.pdf>

4. Samskipti við foreldra

Að jafnaði skal láta foreldra vita þegar tilkynnt er til barnaverndar. Jafnframt skal gera þeim grein fyrir því að þannig sé stofnunin að fylgja lagaskyldu sinni. Í samtali við foreldra þarf að koma fram efni tilkynningarinnar og eftir að tilkynning hefur verið send er málið í höndum barnaverndar.

Þegar grunur vaknar um ofbeldi gegn barni af hálfu forsjáraðila eða annarra heimilismanna og talið er að það geti skaðað hagsmuni barnsins að forsjáraðila sé kunnugt um að tilkynnt hafi verið til barnaverndarnefndar, eiga starfsmenn ekki að ræða um tilkynninguna við foreldra. Samanber 21. gr. Barnaverndarlaga er starfsmönnum barnaverndar heimilt að fresta tilkynningu til foreldra vegna ríkra rannsóknarhagsmuna.

5. Upplýsingaskylda gagnvart barnaverndarnefnd

Samkvæmt 44. gr. barnaverndarlaga nr. 80/2002 eiga stofnanir að veita barnavernd þær upplýsingar sem leitað er eftir. Upplýsingaskyldan gildir óháð því hvort viðkomandi stofnun hafi tilkynnt mál til barnaverndar eða ekki. Samkvæmt lögum má barnavernd ekki gefa upplýsingar um stöðu mála, nema með samþykki foreldra eða forráðamanna.